

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XXIII: 2025

Grudziądz, dnia 14.05.2025 r.

Nr 16 (845)

1389. spotkanie

Małgorzata Kurzyńska

Lech Kirzenkowski

RYSZARD BOGUWOLSKI – archeolog, humanista oraz wieloletni Dyrektor Muzeum w Grudziądzu

Ryszard Boguwolski urodził się 2 marca 1942 r. w Międzyzlesiu k. Turku w Wielkopolsce w rodzinie inteligenckiej jako syn Stanisławy z domu Wawrzyniak i Bolesława. W 1946 r. rodzice wraz z dziećmi, Ryszardem i jego starszą siostrą Elżbietą, przenieśli się do Chelmną, gdzie ojciec podjął pracę jako nauczyciel. Ryszard wraz z siostrą rozpoczął edukację w szkole podstawowej i gimnazjum, a następnie w szkole średniej – w Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika. W roku 1960, po złożeniu egzaminu dojrzałości, rozpoczął studia archeologiczne na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Humanistycznym, które ukończył w 1966 r. Pracę dyplomową pod kierunkiem prof. Kazimierza Żurowskiego poświęcił zabytkom pow. wąbrzeskiego „Powiat wąbrzeski w pradziejach i średniowieczu”. Po ukończeniu studiów, 2 stycznia 1967 r., rozpoczął pracę w Muzeum w Grudziądzu, obejmując kierownictwo Działu Archeologii. Z instytucją tą współpracę rozpoczął jednak dużo wcześniej, bowiem już jako student uczestniczył w badaniach muzeum na wczesnośredniowiecznym cmentarzysku w Grucznie – nekropoli badanej przez M. Tuszyńskiego od roku 1964. Po tragicznej śmierci M. Tuszyńskiego w 1966 r., R. Boguwolski kontynuował dzieło swojego poprzednika, doprowadzając do całkowitego rozpoznania cmentarzyska, odsłaniając około 200 na 460 tam znalezionych pochówków. Badania te dostarczyły niezwykle bogatego zespołu zabytków z XI i XII w.

Ryszard Boguwolski (1942-2015)

W roku 1968 R. Boguwolski rozpoczął badania na kolejnej, bardziej rozległej, bo liczącej około 1300 pochówków, i nieco późniejszej (XIII–XIV w.) nekropoli. Również to cmentarzysko dostarczyło interesujących, choć nieco skromniejszych, źródeł. Wyniki badań na obu cmentarzyskach prezentował w sprawozdaniach, na rozlicznych sesjach i konferencjach, publikował w „Komunikatach Archeologicznych” wydawanych w Bydgoszczy oraz „Informatorze Muzeum w Grudziądzu”.

Koniec lat 60. XX w. to również ważny w jego życiu osobistym. W 1968 r. zawarł związek małżeński z Urszulą z d. Śmiglewską. W kolejnym roku na świat przyszedł ich syn. Tomasz.

Na przełomie lat 60. i 70. XX w. R. Boguwolski podjął nowy temat badawczy związany ze średniowiecznym osadnictwem obronnym północnej części ziemi chełmińskiej. Badania prowadził pod opieką i ze wsparciem naukowym prof. Kazimierza Żurowskiego z Katedry Archeologii UMK w Toruniu. Wspólnie z Andrzejem Kolą i Gerardem Wilke z Katedry Archeologii Polskiej, inicjują wiele badań weryfikacyjno-sondażowych ośrodków grodowych ziemi chełmińskiej, świeckiej i brodnickiej. Już w 1967 r., wspólnie z A. Kolą, rozpoczął prace na grodziskach w Świeciu n. Osą, Grucie i Melnie. W latach 1969–1972 badał zespoły grodowe w okolicach Brodnicy: w Długim Moście i Brodnicy-Michałowie oraz na grodach w Wielkądzu, Orłowie, Gawłowicach, Gołębiewku, Szembruku, Plemiętach, Grucie, Melnie, Mędrzycach, Słupskim Młynie, Ryńsku, Rogóźnie, a także na Górze Zamkowej w Grudziądzu. Wspólnie z G. Wilke prowadził badania o podobnym charakterze na trzech grodziskach w Bzowie, Sartowicach i Gródku k. Drzycimia, w powiecie świeckim. Jego zainteresowania nie ograniczały się do badań stanowisk średniowiecznych, podejmował działania zmierzające do ratowania i rozpoznania stanowisk z innych okresów, m.in. w latach 1968–1972 prowadził badania ratownicze osady kultury łużyckiej w Parskach k. Grudziądza, cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich w Jaworzu k. Wąbrzeźna, grobów skrzynkowych kultury pomorskiej w Bąkowie, Osnówku i Ernestowie na ziemi świeckiej. W roku 1970 wziął udział w akcji ratowniczej nad jeziorem Pakoskim w Janikowie, prowadzonej pod auspicjami Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, mającej na celu przebadanie 50, zagrożonych bezpowrotnym zalaniem wodą, stanowisk.

Wiele wyprzedzających badań weryfikacyjno-sondażowych podjętych przez tego badacza w latach 1968–1972 na grodziskach średniowiecznych, doprowadziło do opracowania szczegółowych wniosków i postulatów badawczych, a w konsekwencji do podjęcia przez niego systematycznych badań w zakresie problematyki „Średnio-wiecznego osadnictwa obronnego”. R. Boguwolski podjął badania w Słupskim Młynie, w Melnie, Osieczku, Świeciu n. Osą, Rogóźnie-Zamku, Szembruku, Szynwaldzie, Pokrzywnie, Plemiętach, Grucie. Dostarczyły one wyjątkowych źródeł nieruchomych oraz ruchomych wczesno- i późnośredniowiecznych w postaci materiału ceramicznego i metalowego. Wczesnośredniowieczne naczynia stały się podstawą do wyróżnienia faz garncarskich oraz do opracowania chronologii i wyznaczenia faz osadniczych na wielu wczesnośredniowiecznych grodziskach ziemi chełmińskiej.

Wśród badanych przez R. Boguwolskiego późnośredniowiecznych ośrodków grodowych do wyjątkowych należy gródek rycerski w Plemiętach, ewenement w skali Polski i Europy. Odkrycia dokonane w Plemiętach według słów wielu znakomitych badaczy śred-

R. Boguwolski (z lewej) podczas dokumentowania badań archeologicznych.

niowiecza, w tym Andrzeja Nadolskiego, wpisały się na stałe i zajęły poczesne miejsce w dziejach badań nad kulturą polskiego średniowiecza. Wzbogaciły one istotnie wiedzę o charakterystycznej odmianie fortyfikacji występującej w późnym średniowieczu, tj. gródku na stożku, jak i dostarczyły wielu bezcennych danych istotnych do rekonstrukcji średniowiecznych wież mieszkalnych w Polsce. O naukowej wadze odkryć w Plemiętach zdecydowały nie tylko elementy konstrukcyjne gródka, ale znalezione wytwory kultury materialnej. Wyniki wieloletnich badań odkrywca prezentował na wielu konferencjach i sympozjach naukowych w Warszawie, Gdańsku, Łodzi, a także na wystawach czasowych, jak chociażby w salach Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie w 1978 r. – „Gródek krzyżacki koło Grudziądza” – ekspozycji przygotowanej z okazji VIII Kongresu Międzynarodowego Stowarzyszenia Muzeów Broni i Historii Wojskowej. W 1988 r. zabytki z Plemięt prezentowane były w Łodzi na wystawie „Średniowieczne i nowożytnie siedziby obronne w Polsce”.

Ryszard Boguwolski nie tylko włączył się aktywnie w pozyskiwanie nowych źródeł archeologicznych, ale systematycznie je opracowywał oraz udostępniał społeczeństwu poprzez przygotowywanie stałych ekspozycji. W 1970 r. z jego inicjatywy stała wystawa „Pradzieje ziemi chełmińskiej” poszerzona została o nowe nabytki z Gruczna. W roku 1973 część poświęcona Grucznu zyskała nową oprawę i aranżację i przekształciła się w odrębną ekspozycję „Wczesnośredniowieczne Gruczno n. Wisłą”. W 1976 r., zgodnie z jego pomysłem i scenariuszem, dotychczasowa wystawa „Pradzieje ziemi chełmińskiej” została przekomponowana na „Najdawniejsze dzieje północnej części ziemi chełmińskiej”.

W latach 1976–1978 R. Boguwolski podjął kolejne działania badawcze na ziemi świeckiej (administracyjnie już na terenie województwa bydgoskiego), rozpoczynając badania archeologiczno-konserwatorskie zamku pokrzyżackiego w Gródku, gm. Drzycim. Uczestniczył także w wykopaliskach na zamku w Nowem n. Wisłą.

Rok 1979 był przełomowy w jego życiu zawodowym – z dniem 1 września został dyrektorem Muzeum w Grudziądzu. Funkcja ta w żadnym stopniu nie ograniczyła jego

Wizyta delegacji z Chin w grudziądzkim Muzeum (od lewej Bożesław Tafelski, R. Boguwolski, delegaci z Chin, Marian Wesółowski.

aktywności archeologicznej. Godził w równym stopniu obowiązki administracyjne z pracami naukowo-badawczymi, znajdując także czas na podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych, podejmując w roku 1983 Podyplomowe Studia Muzeologiczne na UMK w Toruniu. Początek lat 80. XX w. to okres przygotowań grudziądzkiego muzeum do obchodów 100-lecia zbiorów tej instytucji. W planach dyrektora, w dalszym ciągu badacza i archeologa, były nie tylko prace

koordynujące oficjalne uroczystości, ale także udział w realizacji dwóch stałych wystaw archeologicznych, których był współautorem „Średniowieczny gródek rycerski w Plemiętach” i „Pradzieje ziemi chełmińskiej”. Uroczyste otwarcie wystaw w nowo odrestaurowanych spichrzach 13/15, uświetniło główne obchody rocznicowe Muzeum, w dniu 27 września 1984 r. Kolejny, 1985 rok, kończy kilkuletni okres jego intensywnych działań w pozyskiwaniu środków finansowych na konserwację, a także naukowe opracowanie materiałów źródłowych z gródka rycerskiego w Plemiętach uwieńczonych monografią *Plemięta – średniowieczny gródek w ziemi chełmińskiej*.

Lata 80. XX w. to okres dalszych badań R. Boguwolskiego w ramach programu „Osadnictwo obronne północnej części ziemi chełmińskiej” i kolejnych prac rozpoznawczych nad ośrodkami grodowymi usytuowanymi na ziemi brodnickiej: Pokrzydowie, Jaguszewicach, Płowęzy, a także ponowny powrót do już badanych ośrodków (m.in. Słupski Młyn).

Na początku lat 90. XX w. muzeum grudziądzkie aktywnie włączyło się w obchody 700-lecia miasta, organizując wystawy poświęcone tej rocznicy. R. Boguwolski został członkiem Komitetu Obchodów Miasta, uczestnicząc także we wspólnym przedsięwzięciu monograficznym – *Dzieje Grudziądza* – w którym jest autorem rozdziału *Region Grudziądza w pradziejach i wczesnym średniowieczu*. Praca ta ukazała się w roku 1992.

Początek lat 90. XX w. to ważny etap w historii grudziądzkiego muzeum. Z instytucji podległej merytorycznie i finansowo Ministerstwu Kultury stało się placówką samorządową. Początki transformacji były bardzo trudnym okresem dla jednostki i pracowników. Zaangażowanie i postawa dyrektora przyczyniły się do tego, iż profil i działania statutowe instytucji pozostały niezmienione. W okresie tym zdobywał środki finansowe nie tylko na bieżącą działalność, ale także remonty i modernizację obiektów muzealnych.

W latach 1990–1992 podjął kolejne badania nad zespołem grodowym w Wieldzadzu, ośrodku grodowym w Mędrzycach (Świecie n. Osą). Od roku 1991, wspólnie z A. Kolą z Instytutu Archeologii i Etnografii UMK w Toruniu, zajął się nową tematyką badawczą – przedkolacyjnym oraz lokacyjnym ośrodkiem miejskim w Radzynie Chelmińskim.

Wyniki wieloletnich badań były przedmiotem wielu jego specjalistycznych opracowań. Do takich należą opracowania dotyczące badanych grodzisk umieszczane w „Informatorze Muzeum w Grudziądzu” oraz w publikacji *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej*, z roku 1994, pod red. J. Chudziakowej, przygotowanej w Instytucie Archeologii i Etnologii UMK w Toruniu. W części katalogowej jest auto-rem i współautorem części poświęconych grodziskom: Jaguszewice, Melno, Osieczek, Pokrzydowo, Pokrzywno, Słup, Świecie n. Osą, Wieldzadz.

W roku 1996 otwarto kolejną wystawę autorstwa R. Boguwolskiego, poświęconą zabytkom z gruczeńskiej nekropoli – „Średniowieczna Biżuteria w Grucznie”. Ekspozycja została uhonorowana wyróżnieniem w ogólnopolskiej edycji organizowanej przez Ministerstwo Kultury i Sztuki – „Najważniejsze Wydarzenie Muzealne Roku 1996”.

Szczególnego znaczenia w kręgu jego poczynąń naukowych nabrała tematyka zamków krzyżackich, a efektem jego dociekań stała się wystawa „Zamki Krzyżackie w Polsce”, otwarta w salach grudziądzkiego Muzeum w grudniu 2002 r. Ekspozycji towarzyszył katalog wydany przy współpracy z M. Haftką. Została ona zaprezentowana kolejno w Münster, w Muzeum w Krokowej i Pieniężnie oraz w Konsulacie w Kaliningradzie.

Ryszard Boguwolski był inicjatorem wielu przedsięwzięć, nie tylko z zakresu archeologii. Będąc dyrektorem aktywnie angażował się we współpracę z ośrodkami muzealnymi i placówkami badawczymi z kraju i zagranicy. Jedną z pierwszych znaczących realizacji była prezentacja w 1986 r. zabytków z Gruczna (wystawa „Wczesnośredniowieczna biżuteria z Gruczna”) w Museum für Regionalgeschichte und Volskunde w Gotha. Kolejnym było zaprezentowanie w 1990 roku zabytków z Plemią na wystawie „800. Jahre Deutscher Orden” w Germanisches Nationalmuseum w Norymberdze. Był współorganizatorem i pomysłodawcą przedsięwzięcia „Muzea Pomorza Nadwiślańskiego”. Jedno ze spotkań odbyło się w salach grudziądzkiego Muzeum, w 1995 r. Następnym ważnym przedsięwzięciem, zakończonym sukcesem, było doprowadzenie do wpisania Muzeum w Grudziądzu w poczet Muzeów Rejestrowanych. Był jednym z głównych inicjatorów współpracy kulturalnej między partnerskimi miastami – Grudziądem, niemieckim Gütersloh i szwedzkim Falun. Z jego inicjatywy i przy jego współudziale zaprezentowano wiele znaczących polskich wystaw, głównie w Gütersloh, oraz niemieckich w Grudziądzu. W ramach tej współpracy, podczas Tygodnia Kultury Europejskiej, zaprezentował wystawy „Zamki Krzyżackie w Polsce” (2000 r.) oraz „Średniowieczna biżuteria z Gruczna” (2002 r.).

Ryszard Boguwolski był nie tylko aktywnym badaczem i naukowcem, ale także społecznikiem. Z jego inicjatywy powołano w Grudziądzu (20 stycznia 1970) Oddział Polskiego Towarzystwa Archeologicznego, od 1972 r. Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, którego (od samego początku aż do roku 1991) był prezesem. Był inicjatorem wielu akcji popularyzatorskich, jak chociażby spotkań sobótkowych organizowanych w latach 1973–1975, przeprowadzonych na grodziskach w Słupskim Młynie i w Szembruku z udziałem pracowników Katedry Archeologii UMK w Toruniu, Muzeum Etnograficznego w Toruniu i koła pletwonurków z bydgoskiego klubu Archeologii Pod-

wodnej i społeczności lokalnych. W latach 2001–2008 był członkiem Rady Muzeum w Brodnicy, od 2003 r. członkiem Rady Kultury przy Prezydencie Miasta Grudziądza, członkiem Grudziądzkiego Towarzystwa Kultury i Związku Muzeów Polskich.

Prowadził ożywioną działalność w zakresie edukacji i popularyzacji dziedzictwa archeologicznego, m.in. organizując prelekcje dla dzieci i młodzieży szkolnej, na których prezentował wyniki swoich badań, opowiadając o dziedzictwie kulturowym najbliższego otoczenia. Był autorem cyklu wystaw o grodach i zamkach północnej części ziemi chełmińskiej prezentowanych w szkołach powiatu grudziądzkiego, m.in.: w Wydrznie, Słupie, Radzynie Chelmińskim.

Za zasługi w zakresie upowszechniania kultury w roku 1974 otrzymał wyróżnienie „Zasłużony Działacz Kultury”. W 1982 r. uzyskał dyplom honorowy Ministra Kultury za zasługi w rozwoju i upowszechniania kultury w województwie toruńskim, a w 1983 odznaczony został Srebrnym Krzyżem Zasługi, w kolejnych latach Srebrną i Złotą Odznakami Opieki nad Zabytkami. W roku 1980, w 10-lecie grudziądzkiego oddziału PTAiN, otrzymał wyróżnienie – medal „Zasłużonemu dla Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego” nadany przez Zarząd Główny PTAiN w Warszawie.

Był dziadkiem dwóch uroczych wnuków Michała i Bartka. Im też poświęcał każdą wolną wakacyjną chwilę. Chętnie oddawał się również wielkiej swojej pasji – wędkowaniu – oraz grze w brydża, jednak nadmiar obowiązków nie pozwalał na to zbyt często. Praca zawodowa, badawcza i naukowa wypełniała całkowicie jego życie. Wyzwaniem była dla niego kolejna rocznica powstania Muzeum w Grudziądzu, tj. obchody 120-lecia zbiorów, przypadająca w 2004 r. Z tej okazji, z jego inicjatywy, przygotowane zostało kolejne wydawnictwo *Archeologia północnej części ziemi chełmińskiej*, której był współautorem oraz przewodnik po stałych wystawach archeologicznych Muzeum w Grudziądzu, a także opracowanie poświęcone badaniom w Plemiętach, Grucznie oraz obszernej monografii poświęconej muzeum: *120 lat Muzeum w Grudziądzu*. Rocznicą tą była doskonałą okazją do zmiany nazwy Muzeum, z Muzeum w Grudziądzu na Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu.

31 grudnia 2008 r. Ryszard Boguwolski przeszedł na emeryturę, jednak nie zapomniał o Muzeum i często do niego wracał. 19 września 2014 r., z okazji kolejnego jubileuszu 130-lecia istnienia Muzeum, z inicjatywy następczyni, dyrektorki Małgorzaty Kurzyńskiej, został uhonorowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego srebrnym medalem *Gloria Artis*.

Zmarł po wyczerpującej chorobie dnia 11 maja 2015 roku. Ceremonie pogrzebowe odbyły się uroczystą mszą w kościele pw. Św. Krzyża w Grudziądzu. Pożegnanie wieloletniego Dyrektora Muzeum w Grudziądzu archeologa Ryszarda Boguwolskiego odbyło się 15 maja 2015 roku na cmentarzu rzymskokatolickim w Toruniu, przy ul. Wybickiego 78–80.

Ryszard Boguwolski przepracował w grudziądzkim Muzeum 41 lat, pozostawił po sobie niekwestionowany dorobek naukowy, ponad 100 publikacji oraz badania i kolekcje archeologiczne, które są wizytówką grudziądzkiego.

Źródła: do opracowania biuletynu wykorzystano materiały Małgorzaty Kurzyńskiej z XXV/2017 Rocznik Grudziądzki.

Załączniki:

Nr 1. Wykaz badań archeologicznych;

Nr 2. Publikacje.

Załącznik Nr 1

**WYKAZ BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH, KTÓRE PROWADZIŁ LUB
W KTÓRYCH UCZESTNICZYŁ RYSZARD BOGUWOLSKI**

Gruczno: 1967–1972 – badania archeologiczne zespołu osadniczego, stan. 1, 2 (grodzisko, osada podgrodo-
wa, cmentarzyska, 1, 2); współpraca G. Wilke (1968), G. Kriesel, A. Florkowski (1968).

Skrzyniska: 1967 – badania ratownicze grobu skrzynkowego, pow. świecki.

Świecie n. Osą: 1967, 1976–1980, badania powierzchniowe, sondażowe i wykopaliskowe na zespole osadni-
czym w Świeciu n. Osą (1967–1977); współpraca A. Kola, W. Matuszewska-Kola, M. Kochanowski
(1979) i R. Kirkowski (1980).

Bzowo, Gródek, Sartowice: 1968, współuczestnictwo w badaniach powierzchniowych i sondażowych na
grodziskach w Bzowie, Gródku, Sartowicach, pow. świecki, kier. G. Wilke.

Grabowo: 1968 – badania ratownicze grobu popielnicowego w Grabowie, pow. świecki; współpraca A.
Florkowski.

Jaworze: 1968 – badania ratownicze na cmentarzysku w Jaworzu, stan. 1, pow. wąbrzeski.

Parski: 1968 – badania ratownicze w Parskach, stan. 1, pow. grudziądzki.

Bąkowo: 1969 – badania ratownicze grobu skrzynkowego Bąkowie, pow. świecki. Grążawy (Długi Most):
1969, współuczestnictwo w badań sondażowych w Grążawach (Długim Moście), pow. brodnicki, kier. A.
Kola.

Melno: 1969, 1971, 1973 – badania powierzchniowe i szerokopłaszczyznowe na grodzisku w Melnie, stan. 1,
pow. grudziądzki, współpraca. A. Kola (1971, 1973). Janikowo: 1970 – badania archeologiczne na stan.
9 w Janikowie, pow. inowrocławski. Michałowo: 1970 – badania archeologiczne w Michałowie, pow. brod-
nicki.

Gawłowice: 1971, 1972 – badania powierzchniowe na grodzisku, stan. 1, pow. wąbrzeski (1971); współpraca
A. Kola. 1 Badania zostały przedstawione w porządku chronologicznym. Jako główne kryterium przyjęto rok
rozpoczęcia badań (powierzchniowych, sondażowych, szeroko płaszczyznowych), następnie przedstawiono
badania na stanowiskach w kolejności alfabetycznej i chronologicznej. Zastosowano następujące skróty: kier.
– kierownik badań; KAP UMK – Katedra Archeologii Polski Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu;
IAiE UMK w Toruniu – Instytut Archeologii Etnografii UMK w Toruniu; IA UMK – Instytut Archeologii
UMK; A. Kola, W. Matuszewska-Kola, G. Wilke – Katedra Archeologii Polski UMK w Toruniu (od 1976
r. Instytut Archeologii i Etnografii UMK w Toruniu; od 1994 r. Instytut Archeologii UMK w Toruniu, od
2003 r. Instytut Archeologii UMK w Toruniu); G. Kriesel, A. Florkowski – Katedra Antropologii UMK
w Toruniu; M. Kochanowski, R. Kirkowski, M. Kurzyńska, W. Pacuszka – Muzeum w Grudziądzu (od
2005 r. Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu).

Gruta: 1971, 1978–1980 – badania powierzchniowe, sondażowe, szerokopłaszczyznowe na grodzisku
w Grucie, stan. 1, pow. grudziądzki; współpraca A. Kola, W. Matuszewska-Kola (1978), M. Kochanowski
(1978), R. Kirkowski (1980). Plemieta: 1971, 1974–1977, badania powierzchniowe, weryfikacyjno-
sondażowe, szerokopłaszczyznowe na gródku stożkowatym w Plemietach, stan. 1, gm. Gruta; współpraca
A. Kola, G. Wilke (1971–1977), M. Kochanowski (1975–1977).

Ryńsk: 1971 – współuczestnictwo w badaniach weryfikacyjno-sondażowych na grodzisku w Ryńsku, stan. 1,
kier. A. Kola.

Słup (Słupski Młyn): 1971, 1972–1974, 1984–1987 – badania powierzchniowe, sondażowe, wykopaliskowe na zespole osadniczym w Słupskim Młynie, stan. 3, gm. Grudziądz (1971– 1973); współpraca A. Kola, M. Kurzyńska (1985–1987). Wieldzadz: 1971, 1990 – badania weryfikacyjno-sondażowe, szerokopłaszczyznowe na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Wieldzadzu, stan. 1, pow. wąbrzeski; współpraca A. Kola (1971) (kier.).
 Ernestowo: 1972 – badania ratownicze grobu skrzynkowego w Ernestowie, pow. świecki; współpraca A. Florkowski.
 Grudziądz, Góra Zamkowa: 1972, 1992 – badania weryfikacyjno-sondażowe na Górze Zamkowej, stan. 1, pow. grudziądzki; współpraca A. Kola.
 Mędrzyce: 1972, 1992 – badania weryfikacyjno-sondażowe na grodzisku w Mędrzycach (Świecie n. Osą, stan. 2), pow. grudziądzki; współpraca A. Kola (1972, 1992), M. Kurzyńska (1992).
 Osieczek: 1972, 1973 – współudział w badaniach szerokopłaszczyznowych na grodzisku w Osieczku, stan. 1, pow. wąbrzeski; kier. A. Kola; współpraca W. Matuszewska-Kola.
 Rogóźno-Zamek: 1972, 1975, 1977, 1994, 1995 – badania na zamku wysokim i przedzamczu wewnętrznym (stan. 1), pow. grudziądzki; współpraca A. Kola (1972), M. Kochanowski (1977), J. Dąbrowski (1994), M. Kurzyńska, R. Kaźmierczak (1995).
 Orłowo: 1973 – współuczestnictwo w badaniach wykopaliskowych na grodzisku w Orłowie, stan. 1, pow. wąbrzeski; kier. A. Kola.
 Grudziądz, Stare Miasto: 1974–1975 – badania ratownicze na starówce w Grudziądzu w trakcie wymiany sieci kanalizacyjnej.
 Lisnowo: 1974, 1993 – badania weryfikacyjno-sondażowe na domniemanym grodzisku w Lisnowie, pow. grudziądzki, stan. 1.
 Łasin: 1974 – badania ratownicze na terenie starówki w Łasinie, pow. grudziądzki. Pokrzywno: 1974–1975, 1979–1980 – badania weryfikacyjno-sondażowe, szerokopłaszczyznowe zespołu pokrzyżackiego w Pokrzywnie (gród i zamek krzyżacki), stan. 1, pow. grudziądzki; współpraca M. Kochanowski (1979), R. Kirkowski (1980).
 Radowska Mała: 1974 – badania sondażowe na stan. 1, pow. wąbrzeski (kurhany 1, 2). Szembruk: 1974, 1975 – badania archeologiczne na grodzisku i podgrodziu, stan. 1, 2, pow. grudziądzki; współpraca A. Kola, G. Wilke.
 Wąbrzeźno: 1974 – współuczestnictwo w badaniach sondażowych na zamku w Wąbrzeźnie; kier. A. Kola.
 Rogóźno-Zamek: 1975 – badania na domniemanym cmentarzysku w Rogóźnie, stan. 2, pow. grudziądzki; współpraca A. Florkowski.
 Gródek: 1976, 1978, 1980 – badania powierzchniowe, weryfikacyjno-sondażowe, Gródek, stan. 1, pow. świecki; współpraca G. Wilke, M. Kochanowski (1978, 1980). Łasin: 1976, 1979 – badania powierzchniowe, sondażowe na wyspie łaśińskiej, stan. 1; współpraca M. Kochanowski, G. Wilke (1979).
 Wydrzno: 1976, 1977, 1978 – badania powierzchniowe, szerokopłaszczyznowe na grodzisku w Wydrznie, stan. 1, pow. grudziądzki; współpraca A. Kola, W. Matuszewska-Kola, M. Kochanowski (1977).
 Nowe n. Wisłą: 1977 – współuczestnictwo w badaniach archeologiczno-architektonicznych na zamku w Nowem, pow. świecki, kier. U. Huszcza.
 Sulnówko: 1977 – badania grobu skrzynkowego w Sulnówku, pow. świecki; współpraca M. Kochanowski.
 Świecie-Marianki: 1977 – badania ratownicze grobu ludności kultury pomorskiej w Świeciu-Mariankach, stan. 1, pow. świecki; współpraca M. Kochanowski.
 Szynwałd: 1981 – badania sondażowe na wyspie w Szynwałdzie, stan. 1, pow. grudziądzki; współpraca R. Kirkowski.
 Gołębiewko: 1981 – badania wykopaliskowe na stan. 1 w Gołębiewku, pow. grudziądzki.
 Nogat: 1981 – badania sondażowe na domniemanym grodzisku w Nogacie, stan. 1, pow. grudziądzki; współpraca R. Kirkowski.
 Płowęż: 1982 – badania weryfikacyjno-sondażowe na grodziskach w Płowęży, stan. 1, 2, pow. brodnicki.
 Jaguszewice: 1983 – badania weryfikacyjno-sondażowe na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Jaguszewicach, stan. 1, pow. brodnicki.

Pokrzydowo: 1984 – badania archeologiczne na grodzie i osadzie podgrodowej w Bachotku (Pokrzydowie), stan. 1, pow. brodnicki; współpraca M. Kurzyńska.

Słupski Młyn: 1988 – badania sondażowe na stan. 2 w Słupskim Młynie; współpraca M. Kurzyńska.

Wieldządz: 1990–1991 – badania ratownicze na stan. 21 w Wieldządzu (osada), pow. wąbrzeski; współpraca J. Grześkowiak (1991).

Białachowo: 1993 – badania wiertnicze i sondażowe w Białachowie, pow. grudziądzki.

Radzyń Chelmiński: współudział w badaniach (1993–1995, 1996, 1998–1999, 2001) weryfikacyjno-sondażowych na terenie Starego Miasta w Radzynie Chelmińskim, pow. grudziądzki; kier. A. Kola; współpraca M. Kurzyńska (1996, 1998–1999), W. Pacuska (1996).

Plemięta: 1994 – badania sondażowe w Plemiętach, stan. 5, pow. grudziądzki. Plemięta: 1995 – badania sondażowe i wiertnicze na stan. 44 w Plemiętach, gm. Gruta; współpraca M. Kurzyńska.

Słupnica: 1996, 1997 – badania weryfikacyjno-sondażowe gródka stożkowatego w Słupnicy, stan. 1, pow. nowomiejski; współpraca M. Kurzyńska (1996–1997), W. Pacuska (1997).

Załącznik Nr 2 PUBLIKACJE

1966

Sprawy z badań wykopaliskowych w Grucznie, pow. Świecie n. Wisłą prowadzonych w roku 1966, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. VII, nr 4(70), s. 43–44.

1967

Sprawy z badań wykopaliskowych prowadzonych w Grucznie, pow. Świecie n. Wisłą w roku 1967, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. VIII, nr 4 (74), s. 51–55.

1968

Gruczno, pow. Świecie, „Informator Archeologiczny. Badania 1967”, Warszawa, s. 216–217.

1969

Komunikat o badaniach powierzchniowych i weryfikacyjnych grodzisk wczesnośredniowiecznych w powiecie grudziądzkim, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. X, nr 4, s. 40–45.

Gruczno, pow. Świecie, stanowisko 1, 2, „Informator Archeologiczny. Badania 1968”, Warszawa, s. 240–241.

Jaworze, pow. Wąbrzeźno, „Informator Archeologiczny. Badania 1968”, Warszawa, s. 171–172.

Parski, pow. Grudziądz, „Informator Archeologiczny. Badania 1968”, Warszawa, s. 121. *Sprawy z badań archeologicznych w Długim Moście, pow. Brodnica*, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. X, nr 2–3 (80–81), s. 19–22.

Badania archeologiczne grudziądzkiego Muzeum w roku 1968. Gruczno, pow. Świecie n. Wisłą, stan. 2, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. X, nr 1(79), s. 3–6. *Badania archeologiczne grudziądzkiego Muzeum w roku 1968. Gruczno, pow. Świecie n. Wisłą, stan. 1*, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. X, nr 1 (79), s. 6–7.

Badania archeologiczne grudziądzkiego Muzeum w roku 1968. Parski, pow. Grudziądz, stan. 1, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. X, nr 1 (79), s. 7–8.

Badania archeologiczne grudziądzkiego Muzeum w roku 1968. Jaworze, pow. Wąbrzeźno, stan. 1, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. X, nr 1 (79), s. 8.

1970

Sprawy z badań archeologicznych na osadzie średniowiecznej w Janikowie, pow. Inowrocław, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XI, nr 4, s. 60–61.

Grób skrzynkowy kultury pomorskiej w Bąkowie, pow. Świecie n. Wisłą, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XI, nr 4(86), s. 57, 62–64.

Gruczno, pow. Świecie, stanowisko 2, „Informator Archeologiczny. Badania 1969”, Warszawa, s. 361.

1971

Gruczno, pow. Świecie, stan. 2, „Informator Archeologiczny. Badania 1970”, Warszawa, s. 166.

Komunikat o powierzchniowych i weryfikacyjnych badaniach grodzisk w powiatach grudziądzkim i włbrzeskim [współautor A. Kola], „Informator Muzeum Grudziądzu”, R. XII, nr 1–2 (87–88), s. 5–18.

1972

Sprawozdanie z archeologicznych badań wiertniczych przeprowadzonych na obszarze miasta Grudziądza w okresie 19–26 IV 1972 roku, [współ. A. Kola], „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XIII, nr 3 (93), s. 54–64.

Sprawozdanie z badań archeologicznych prowadzonych w roku 1969 na grodzisku i podgrodzium w Długim Moście, pow. Brodnica, [współ. A. Kola], „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1968–1969”, Bydgoszcz, s. 78–81.

Gruta, pow. Grudziądz, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1971”, Warszawa, s. 247.

Melno, pow. Grudziądz, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1971”, Warszawa, s. 198.

Słupski Młyn, pow. Grudziądz, „Informator Archeologiczny. Badania 1971”, Warszawa, s. 219.

Sprawozdanie z prac wykopaliskowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Melnie, pow. Grudziądz w roku 1971, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XIII, nr 2 (92), s. 29–35.

Sprawozdanie z badań ratowniczych w Parskach, pow. Grudziądz na stanowisku 1 w 1968 r., „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa Bydgoskiego w latach 1968–1969”, Bydgoszcz, s. 3–5.

Sprawozdanie z badań ratowniczych przeprowadzonych w Grucznie, pow. Świecie na stanowisku 2, w 1968 i 1969 roku, „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1968–1969”, Bydgoszcz, s. 71–77.

1973

Rogóźno-Zamek, pow. Grudziądz, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1972”, Warszawa, s. 266.

Słupski Młyn, pow. Grudziądz, stanowisko 3, „Informator Archeologiczny. Badania 1972”, Warszawa, s. 225–226.

Ernestowo, pow. Świecie n. Wisłą, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XIV, nr 1 (95), s. 9–12.

Komunikat o badaniach sondażowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Mędrzycach, pow. Grudziądz, Informator Muzeum w Grudziądzu, R. XIV, nr 1 (95), s. 6–9.

1974

Badania archeologiczne na grodzisku i cmentarzysku wczesnośredniowiecznym w Osieczku, pow. Wąbrzeźno w latach 1972–1973, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XV, nr 1–2 (99–100), s. 6–12.

Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na pokrzyżackim Zamku w Rogoźnie, pow. Grudziądz w roku 1972 (st. 1), „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XV, nr 1–2 (99–100), s. 12–18.

Dotychczasowe wyniki prac archeologicznych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Słupskim Młynie, pow. Grudziądz (stanowisko 3) w latach 1971–1973, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XV, nr 3–4, 1974, s. 53–67.

Melno, pow. Grudziądz, stan. 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1973”, Warszawa, s. 193–194.

Słupski Młyn, pow. Grudziądz, stanowisko 3, „Informator Archeologiczny. Badania 1973”, Warszawa, s. 215–216.

Osieczek, pow. Wąbrzeźno, st. 1, 3 [W. Matuszewska-Kola, A. Kola (współautor)], „Informator Archeologiczny. Badania 1973”, Warszawa, s. 201–202.

1975

Komunikat o dotychczasowych badaniach archeologicznych prowadzonych na grodzisku i podgrodzium w Szembruku, gmina Rogóźno w latach 1974–1975, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XVI, nr 3–4 (105–106), s. 5–12.

Pokrzywno-Zamek, gm. Gruta, woj. toruńskie, „Informator Archeologiczny. Badania 1975”, Warszawa, s. 203–204.

Szembruk, gm. Rogóźno, woj. toruńskie, st. 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1975”, Warszawa, s. 216.

Szembruk, gm. Rogóźno, woj. toruńskie, st. 2, „Informator Archeologiczny. Badania 1974”, Warszawa, s. 217.
Plemięta, pow. Grudziądz, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1974”, Warszawa, s. 249–250.
Pokrzywno-Zamek, pow. Grudziądz, stan. 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1974”, Warszawa, s. 191–192.
Słupski Młyn, stan. 3, pow. Grudziądz, „Informator Archeologiczny. Badania 1974”, Warszawa, s. 197.
Szembruk, pow. Grudziądz, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1974”, Warszawa, s. 205.
Szembruk, pow. Grudziądz, stanowisko 2, „Informator Archeologiczny. Badania 1974”, Warszawa, s. 206.

1976

Plemięta, gm. Gruta, woj. toruńskie, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1975”, Warszawa, s. 256–257.
Pokrzywno-Zamek, gm. Gruta, woj. toruńskie, „Informator Archeologiczny. Badania 1975”, Warszawa, s. 203–204.
Wstępne wyniki prac wykopaliskowych na domniemanym grodzisku pomorskim oraz zamku pokrzyżackim w Gródku koło Drżycimia w 1976 roku, [współautor G. Wilke], „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XVII, 3–4 (109–110), VII–XII, s. 5–9.

1977

Plemięta, gm. Gruta, woj. toruńskie, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1976”, Warszawa, s. 279–280.
Wydrżno, gm. Łasin, woj. toruńskie, „Informator Archeologiczny. Badania 1976”, Warszawa, s. 251, 252.

1978

Sprawozdanie z badań archeologicznych prowadzonych na wczesnośredniowiecznym grodzisku w Wydrżnie, woj. toruńskie, gm. Łasin w 1978 r., [współautor A. Kola], „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XIX, nr 3–4 (117–118), s. 37–41.
Wydrżno, gm. Łasin, woj. toruńskie, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1977”, Warszawa, s. 208–209.
Sprawozdanie z prac wykopaliskowych prowadzonych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Gawłonicach, pow. Wąbrzeźno w 1972 r., „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1970–1972”, Bydgoszcz, s. 191–194.
Sprawozdanie z badań ratowniczych w Ernestowie, pow. Świecie n. Wisłą, w 1972 r., „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1970–1972”, Bydgoszcz, s. 67–70.
Sprawozdanie z prac wykopaliskowych prowadzonych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Osieczku, pow. Wąbrzeźno w 1972 r., „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1970–1972”, Bydgoszcz, s. 195–200.
Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Słupskim Młynie, pow. Grudziądz w latach 1971–1972, „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1970–1972”, Bydgoszcz, s. 201–206.
Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na pokrzyżackim zamku w Rogoźnie, pow. Grudziądz w 1972 r. (stan. 1), „Komunikaty Archeologiczne. Badania wykopaliskowe na terenie województwa bydgoskiego w latach 1970–1972”, Bydgoszcz, s. 305–310.
Sprawozdanie z prac wykopaliskowych na późnośredniowiecznym gródku rycerskim w Plemiętach, gm. Gruta, w 1976 r., „Sprawozdania Gdańskiego Towarzystwa Naukowego”, t. 4, 1977, s. 69–72.
Muzeum w Grudziądzu. Wykopaliska 1975–1977. Późnośredniowieczny gródek rycerski w Plemiętach, gm. Gruta, folder do wystawy, Grudziądz.
Das Museum in Grudziądz. Ausgrabungsarbeiten 1975–1977. Kleine Spätmittelalterliche Ritterburg in Plemięta, Gemeinde Gruta, folder do wystawy, Grudziądz.

Sprawozdanie z badań archeologicznych prowadzonych na wczesnośredniowiecznym grodzisku w Wydrzynie, gmina Łasin, woj. toruńskie w latach 1976–1977, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XIX, nr 1 (115), s. 4–9.

1979

Wydrzno, gm. Łasin, woj. toruńskie, „Informator Archeologiczny. Badania 1978”, Warszawa, s. 212–213.

Gruta, woj. toruńskie, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1978”, Warszawa, s. 230–231.

1980

Gruta, woj. toruńskie, stanowisko 1, „Informator Archeologiczny. Badania 1979”, Warszawa, s. 215.

Wyniki badań archeologicznych prowadzonych na średniowiecznym gródku ryckim w Plemiętach, woj. toruńskie, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XXI, nr 1–2 (123–124), s. 5–9.

1981

Wyniki badań archeologicznych średniowiecznego grodziska w Grucie, woj. toruńskie, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XXII, nr 2 (128), s. 4–10.

1982

Wczesnośredniowieczny gród w Melnie w świetle badań wykopaliskowych [współautor A. Kola], Toruń.

1985

Wyniki badań archeologicznych na grodzisku w Plemiętach, [w:] *Plemięta średniowieczny gródek rycki w ziemi chełmińskiej*, red. A. Nadolski, Warszawa – Poznań – Toruń, s. 17–28.

Wczesnośredniowieczny gród i osada w Bachotku w świetle badań archeologicznych, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XXVI, nr 1 (137), s. 4–14.

1986

Frühmittelalterlicher Schmuck aus Gruczno von den Sammlungen des Museums in Grudziądz, Grudziądz, folder do wystaw.

1987

Wyniki badań archeologicznych na grodzisku w Plemiętach, [w:] *Średniowieczne siedziby ryckie w ziemi chełmińskiej na tle badań podobnych obiektów na ziemiach polskich. Materiały z sesji archeologiczno-historycznej. Bachotek 3–4 maja*, red. A. Kola 1985, Toruń, s. 65–75.

1988

Średniowieczny zespół osadniczy w Słupskim Młynie, woj. toruńskie, stanowisko 3, „Informator Muzeum w Grudziądzu”, R. XXIX, nr 1–2 (143–144), I–XII, s. 6–16.

1992

Region Grudziądza w pradziejach i wczesnym średniowieczu, [w:] *Dzieje Grudziądza*, red. J. Danielewicz, Grudziądz, s. 165–187.

Biżuteria średniowieczna z Gruczna, folder wystawy [Mittelalterliche Schmuckgegenstände aus Gruczno], Grudziądz.

Plemięta, średniowieczny gródek rycki, folder wystawy, Grudziądz.

1993

Muzeum w Grudziądzu, red. R. Boguwolski, J. Drozdowska [The Museum in Grudziądz, Museum in Grudziądz], Grudziądz.

1994

Pokrzymno, gm. Gruta, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł* [współautorka M. Grupa], red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 140–143. *Słup, gm. Gruta*, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł* [współautor A. Kola], red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 160–165.

Melno, gm. Gruta, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł* [współautor A. Kola], red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 102–105.

Jaguszenice, gm. Jabłonowo Pomorskie, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł*, red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 69–74.

Pokrzydowo, gm. Zbiczno, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł*, red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 136–140.

Wielgądz, gm. Płużnica, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł*, red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 190–194.

Osieczek, gm. Książki, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł* [współautorzy A. Kola, D. Poliński], red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 124

Świecie nad Osą, gm. loco, [w:] *Wczesnośredniowieczne grodziska ziemi chełmińskiej. Katalog źródeł* [współautorzy A. Kola, D. Poliński], red. J. Chudziakowa, Toruń, s. 166–170.

1995

Ryńsk Gmina Wąbrzeźno, Średniowieczny Gródek rycki [współautor A. Kola], Wąbrzeźno.

Wczesnośredniowieczne grodziska w Świeciu n. Osą i Mędrzycach [współautor A. Kola], Wąbrzeźno.

1996

Muzeum w Grudziądzu, [w:] *Muzea Pomorza Nadwiślańskiego. Tradycja i współczesność* [współautorka J. Drozdowska], red. M. Woźniak, Toruń, s. 95–106.

Region Radzyna Chełmińskiego w pradziejach i wczesnym średniowieczu [współautor A. Kola], Grudziądz.

Szlakiem średniowiecznych grodzisk Gminy Gruta. Melno, Pokrzywno, Słupski Młyn, Golebiewko, Gruta, Plemięta [współautor A. Kola], Grudziądz.

1997

Zamek pokrzyżacki w Rogóźnie [współautor A. Kola], Grudziądz.

Wczesnośredniowieczne osiedle w Wielgądzu, woj. toruńskie (badania w 1995), [w:] *Wczesnośredniowieczny szlak lądowy z Kujaw do Prus (XI wiek)* [współautor D. Poliński], red. W. Chudziak, Toruń, s. 131–161.

1998

Muzeum w Grudziądzu, Północna część ziemi chełmińskiej w pradziejach i średniowieczu, folder do wystawy, Grudziądz.

Museum in Grudziądz. Der nördliche Teil des Kulmer Landes in der Vorgeschichte und Mittelalter, Grudziądz.

Region Łasina w pradziejach i wczesnym średniowieczu [współautor M. Kurzyńska], red. A. Kola, Grudziądz.

1999

Das Museum zu Graudenz und ein Beispiel seiner Tätigkeit – ein Streifzug durch die 115. Jährige Geschichte des Museums, Beiträge zur Geschichte Westpreußens, „Zeitschrift der Copernicus-Vereinigung zur Pflege der Heimatkunde und Geschichte Westpreußens e.V.”, nr 16, Münster, s. 9–37.

2000

Burgen des Deutschen Ordens in Polen, katalog wystawy, Gütersloh.

2001

Archeologia północnej części ziemi chełmińskiej [współautorka M. Kurzyńska], red. A. Kola, Grudziądz.

2002

Zamki krzyżackie w Polsce [współautor M. Haftka], katalog wystawy = *Burgen des Deutschen Ordens in Polen*, Grudziądz.

2003

Wystawy archeologiczne. Przewodnik [współautorki M. Kurzyńska, W. Pacuska], Grudziądz.

2004

Średniowieczny gródek rycerski w Ryńsku, Kalendarz Grudziądzki, Grudziądz, s. 67–70.

2005

Biżuteria średniowieczna z cmentarzyska w Grucznie [współautor L. Hyss] = *Mittelalterlicher Schmuck aus dem Gräberfeld in Gruczno*, Grudziądz.

Plemięta. Wieżowa siedziba rycerska z XIV–XV wieku w ziemi chełmińskiej [współautorzy A. Kola, G. Wilke] = *Ein Rittersitz auf einem Turmhügel des 14.15. Jahrhunderts im Kulmerland*, Grudziądz.

Wąbrzeźno i okolice w pradziejach i wczesnym średniowieczu, [w:] *Historia Wąbrzeźna* [współautorzy A. Kola, M. Kurzyńska], red. K. Mikulski, przy współpracy A. Czarneckiego, Wąbrzeźno, s. 45–76.

Region Jeżewa w pradziejach i średniowieczu, [w:] *Gmina Jeżewo* [współautor M. Kurzyńska], red. E. Brózdowska, J. Brózdowski, Z. Dąbrowski, Jeżewo, s. 52–80.

2006

Szlakiem średniowiecznych grodzisk (Gołębiewko, Gruta, Melno, Plemięta, Pokrzywno, Słupski Młyn), Kalendarz Grudziądzki 2006, t. 11, Grudziądz, s. 79–86.

Średniowieczna biżuteria z Gruczna, folder, Świecie.

2007

Zamek komwentualny w Grudziądzu, Kalendarz Grudziądzki 2008, t. 12, Grudziądz, s. 73–78.

2008

Zamek komwentualny w Rogoźnie, Kalendarz Grudziądzki 2009, t. 13, Grudziądz, s. 73–77.

2009

Interesująca ruina [współautor R. Byner], Kalendarz Grudziądzki 2010, t. 14, Grudziądz, s. 71–76.

Zamek Aniołów [współautor R. Byner], Kalendarz Grudziądzki 2011, t. 15, Grudziądz, s. 67–75.

Średniowieczne pregoża z Gruczna [współautor R. Byner], Kalendarz Grudziądzki 2014, Grudziądz, s. 115–121.

Gródek rycerski w Plemiętach [współautor R. Byner], Kalendarz Grudziądzki 2014, Grudziądz, s. 99–107.

Notatki

Notatki

(L.B.S.)

Redakcja: Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.